

**JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
BUNGE LA TANZANIA**

**KAMATI YA KUDUMU YA BUNGE YA USTAWI NA MAENDELEO YA
JAMII**

**TAARIFA YA KAMATI YA KUDUMU YA BUNGE YA USTAWI NA
MAENDELEO YA JAMII KUHUSU UTEKELEZAJI WA MAJUKUMU YA
WIZARA YA MAENDELEO YA JAMII, JINSIA, WANAWAKE NA
MAKUNDI MAALUMU KWA MWAKA WA FEDHA 2023/2024 PAMOJA
NA MAONI YA KAMATI KUHUSU MAKADIRIO YA MAPATO NA
MATUMIZI YA OFISI HIYO KWA MWAKA WA FEDHA 2024/2025**

*[Imetolewa kwa mujibu wa Kanuni 118 (9) ya Kanuni za Kudumu za Bunge,
Toleo la Februari, 2023]*

Idara ya Kamati za Bunge,
Ofisi ya Bunge,
10 Barabara ya Morogoro,
S. L. P. 941,
40490 Tambukareli,
DODOMA.

Mei, 2024

YALIYOMO

Ukurasa

YALIYOMO	i
ORODHA YA MAJEDWALI	ii
ORODHA YA CHATI	iii
ORODHA YA GRAFU.....	iv
SEHEMU YA KWANZA	1
1.0 UTANGULIZI.....	1
1.1 Maelezo ya Awali.....	1
1.2 Msingi wa Uchambuzi wa Kamati.....	2
1.3 Mawanda ya Uchambuzi	3
SEHEMU YA PILI.....	4
2.0 MAELEZO NA UCHAMBUZI KUHUSU UKAGUZI WA MIRADI YA MAENDELEO ILİYOTENGEWA FEDHA KWA MWAKA WA FEDHA 2023/2024.....	4
2.1 Ukarabati wa Makazi ya Wazee Ipoli-Tabora na Bukumbi- Mwanza.....	4
2.2 Ujenzi wa Chuo cha Maendeleo ya Jamii Buhare.....	5
2.3 Ujenzi wa Chuo cha Maendeleo ya Jamii Misungwi.....	6
SEHEMU YA TATU.....	8
3.0 MATOKEO YA UCHAMBUZI NA TATHMINI YA UTEKELEZAJI WA BAJETI KWA MWAKA WA FEDHA 2023/2024.....	8
3.1 Ufafanuzi wa Jumla.....	8
3.2 Uchambuzi wa Makusanyo ya Maduhuli.....	8
3.3 Uchambuzi wa Matumizi ya Kawaida.....	12
3.4 Tathmini ya Utekelezaji wa Miradi ya Maendeleo	14
3.5 Utekelezaji wa Maoni, Ushauri na Mapendekezo ya Kamati	17
SEHEMU YA NNE	19
4.0 UCHAMBUZI WA MAKADIRIO YA MAPATO NA MATUMIZI KWA MWAKA WA FEDHA 2024/2025.....	19
4.1 Maduhuli	19
4.2 Uchambuzi wa Matumizi ya Kawaida	22
4.3 Uchambuzi wa Makadirio ya Matumizi kwaajili ya Miradi ya Maendeleo.	24
SEHEMU YA TANO.....	28
5.0 MAONI NA USHAURI WA KAMATI.....	28
5.1 Maoni na Ushauri wa Jumla	28
SEHEMU YA SITA	34
6.0 HITIMISHO	34

ORODHA YA MAJEDWALI

Jedwali Na. 1: Makadirio na Makusanyo halisi katika Mwaka wa Fedha 2022/2023.....	Error! Bookmark not defined.
Jedwali Na. 2: Mapokezi ya Fedha ya Kawaida 2023/2024.....	13
Jedwali Na. 3: Miradi ya Maendeleo iliyotengewa Fedha 2023/2024	15
Jedwali Na. 4: Ulinganisho wa Makusanyo ya Maduhuli	20
Jedwali Na. 5: Ulinganisho wa Bajeti kwa Mwaka wa Fedha 2023/2024 na 2024/2025	23
Jedwali Na. 6: Ulinganisho wa Bajeti ya Fedha za Maendeleo kwa Mwaka wa Fedha 2023/2024 na 2024/2025.....	25

ORODHA YA CHATI

Chati Na. 1: Makadirio na Makusanyo halisi katika Mwaka wa Fedha 2022/2023	11
Chati Na. 2: Miradi ya Maendeleo iliyotengewa fedha 2023/2024	16
Chati Na. 3: Ulinganisho wa Makusanyo ya Maduhuli.....	21
Chati Na. 4: Ulinganisho wa Bajeti ya Fedha za Maendeleo kwa Mwaka wa Fedha 2023/2024 na 2024/2025	26

ORODHA YA GRAFU

Grafu Na. 1: Mapokezi ya Fedha za Matumizi ya Kawaida 2024/2024	14
Grafu Na. 2: Ulinganisho wa Bajeti kwa Mwaka wa Fedha 2023/2024 na 2024/2025	23

**TAARIFA YA KAMATI YA KUDUMU YA BUNGE YA USTAWI NA
MAENDELEO YA JAMII KUHUSU UTEKELEZAJI WA MAJUKUMU YA
WIZARA YA MAENDELEO YA JAMII, JINSIA, WANAWAKE NA
MAKUNDI MAALUMU KWA MWAKA WA FEDHA 2023/2024 PAMOJA
NA MAONI YA KAMATI KUHUSU MAKADIRIO YA MAPATO NA
MATUMIZI YA WIZARA HIYO KWA MWAKA WA FEDHA 2024/2025**

SEHEMU YA KWANZA

1.0 UTANGULIZI

1.1 Maelezo ya Awali

Mheshimiwa Spika, kwa mujibu wa **Kanuni ya 118 (9)** ya Kanuni za Kudumu za Bunge, Toleo la Februari, 2023, naomba kuwasilisha Taarifa ya Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Ustawi na Maendeleo ya Jamii Kuhusu Utekelezaji wa Bajeti ya Wizara ya Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wanawake na Makundi Maalum kwa Mwaka wa Fedha 2023/2024 pamoja na Maoni ya Kamati Kuhusu Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Wizara hiyo kwa Mwaka wa Fedha 2024/2025.

Mheshimiwa Spika, Taarifa hii imegawanyika katika sehemu kuu zifuatazo: -

- a) Sehemu ya Kwanza inatoa maelezo ya jumla kuonesha msingi na Muundo wa Taarifa pamoja na namna Kamati ilivyofanya kazi;
- b) Sehemu ya Pili ni uchambuzi wa utekelezaji wa bajeti wa Ofisi hii kwa Mwaka wa Fedha 2023/2024;
- c) Sehemu ya Tatu ni uchambuzi wa Makadirio ya Mapato na Matumizi kwa mwaka wa fedha 2024/2025;
- d) Sehemu ya Nne inahusu maoni na ushauri wa Kamati; na
- e) Sehemu ya Tano ni hitimisho.

1.2 Msingi wa Uchambuzi wa Kamati

Mheshimiwa Spika, Msingi wa Taarifa ya Utekelezaji wa Bajeti na Makadirio ya Ofisi ya Wizara ya Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wanawake na Makundi Maalum ni Masharti ya Kanuni za Bunge. Kifungu cha 6 (5)(b) kikisomwa kwa pamoja na Kifungu cha 7 (1)(a) cha Nyongeza ya Nane ya Kanuni za Bunge, vinaipa Kamati jukumu la kufanya uchambuzi wa Bajeti na Makadirio ya Wizara hii.

Aidha, kwa mujibu wa Kanuni ya 117(1) ya Kanuni za Kudumu za Bunge, Kamati inapaswa kabla ya kuchambua Bajeti, kukagua Miradi ya Maendeleo iliyotengewa fedha katika Mwaka wa Fedha wa

2023/2024 kwa lengo la kuona hatua ya utekelezaji wa miradi hiyo ili kuwa katika nafasi nzuri ya kuweza kuishauri Serikali.

Kanuni ya 117 (4) ya Kanuni za Bunge imeweka masharti yanayotaka Taarifa ya Utekelezaji na Makadirio ya Wizara hii kuchambuliwa na Kamati kabla ya kujadiliwa Bungeni. Naomba Bunge lako tukufu lijadili hoja ya Wizara ya Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wanawake na Makundi Malaam pamoja na Taarifa hii.

1.3 Mawanda ya Uchambuzi

Mheshimiwa Spika, Taarifa ya utekelezaji wa Bajeti na Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Wizara ya Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wanawake na Makundi Maalumu inagusa **Fungu 53**. Naomba kutoa taarifa mbele ya Bunge lako Tukufu kuwa, Kamati ilichambua taarifa ya Utekelezaji wa Bajeti na Makadirio ya Mapato na Matumizi tarehe 22 Machi 2024. Uchambuzi huu ulifanyika baada ya Kamati kufanya ziara za kujiridhisha na hali halisi ilivyo katika utekelezaji wa Miradi ya Maendeleo chini ya fungu lililotajwa hapo juu. Uchambuzi wa Kamati ulikuwa kama ifuatavyo:-

SEHEMU YA PILI

2.0 MAELEZO NA UCHAMBUZI KUHUSU UKAGUZI WA MIRADI YA MAENDELEO ILIYOTENGEWA FEDHA KWA MWAKA WA FEDHA 2023/2024

Mheshimiwa Spika, Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Ustawi na Maendeleo ya Jamii ilifanya Ukaguzi wa baadhi ya Miradi ya Maendeleo iliyotengewa fedha katika mwaka wa fedha 2023/2024. Ziara za Ukaguzi wa Miradi ya Maendeleo zilifanywa kwa kuzingatia Kanuni ya 117 (1) ya Kanuni za Kudumu za Bunge.

Mheshimiwa Spika, Kamati ilipata wasaa wa kukagua mradi wa Ukarabati wa Makazi ya Wazee Ipuli-Tabora na Bukumbi-Mwanza, Ujenzi wa Chuo cha Maendeleo ya Jamii Buhare na Misungwi.

2.1 Ukarabati wa Makazi ya Wazee Ipuli-Tabora na Bukumbi- Mwanza

Mheshimiwa Spika, Kamati ilijulishwa kuwa katika Mwaka wa Fedha 2023/2024 Makazi ya Wazee Ipuli-Tabora na Bukumbi- Mwanza yalitengewa kiasi cha **Shilingi 50,000,000** kwa kila Kituo kwa ajili ya kufanya ukarabati wa Makazi hayo. Hata hivyo mpaka kamati inakagua miradi hii hakukua na fedha yoyote iliyotolewa kwaajili ya utekelezaji wa miradi hiyo.

Mheshimiwa Spika, katika ziara hiyo Kamati ilishuhudia uchakavu wa majengo, ukosefu wa Nyumba za Watumishi, ukosefu wa Magari ya kuhudumia vituo hivyo, ukosefu wa nishati safi na salama, ukosefu wa jenereta la kutoa huduma ya umeme pindi unapokatika.

Kwa Upande mwingine Kamati inaipongeza Wizara kwa kuanzisha miradi ya matunda katika Makazi ya Wazee Bukumbi, hata hivyo Kamati inashauri kuendelea kuanzisha miradi mingine kama ya ufugaji na mbogamboga ili waweze kuboresha lishe za wazee, kuwawezesha wazee kujishughulisha na kazi ndogondogo na kuongeza kipato katika makazi hayo.

Mheshimiwa Spika, Kamati inaendelea kutoa rai kwa Serikali kuwa fedha inayotengwa kwa ajili ya utekelezaji wa miradi itolewe kwa wakati ili kuboresha Makazi ya Wazee. Uboreshaji huo utawafanya wazee waweze kufurahia uwepo wao katika maeneo hayo.

2.2 Ujenzi wa Chuo cha Maendeleo ya Jamii Buhare.

Mheshimiwa Spika, Kamati ilielezwa katika Mwaka wa Fedha 2022/2023 Chuo kilitengewa kiasi cha Shilingi 500,000,000 kwa ajili ya utekelezaji wa Ujenzi wa Ukumbi wa Mihadhara wenye uwezo wa kuchukua Wanafunzi

450. Jengo hilo linajumuisha ukumbi wa mihadhara pamoja na ofisi 7 za watumishi.

Mheshimiwa Spika, kamati ilibaini kuwa mradi huu ulitakiwa kukamilika Mwezi Disemba 2023 lakini mpaka Kamati inatembelea mradi ulikuwa bado haujakamilika licha ya kupelekewa fedha zote zilizotengwa. Kamati ilihoji sababau za mradi kutokamilika kwa wakati ambapo ilielezwa ni kutokana na changamoto ya upatikanaji wa maji, umeme, upatikanaji wa vifaa vya kupaulia na upatikanaji wa gari la kuinulia kenchi.

Mheshimiwa Spika, utekelezaji wa mradi huu umechukua muda mrefu licha ya kupatiwa fedha zote kwa wakati. Ni rai ya Kamati kuwa Serikali ihakikishe mradi huu unakamilika kwa wakati na kuwa fedha inayopelekwa kutekeleza miradi itumike kama ilivyokusudiwa.

2.3 Ujenzi wa Chuo cha Maendeleo ya Jamii Misungwi.

Mheshimiwa Spika, Kamati ilielezwa katika Mwaka wa Fedha 2022/2023 Chuo kilitengewa kiasi cha **Shilingi 300,000,000** kwa ajili ya kutekeleza mradi wa Ujenzi wa Hosteli yenye uwezo la kulaza wanafunzi 352 ambapo ujenzi wa msingi na kumwaga jamvi umekamilika. Mradi ukadirirwa kutumia **Shilingi 2,277,3000,000** hadi kukamilika. Katika Mwaka wa Fedha 2023/2024 mradi

ulitengewa kiasi cha **Shilingi 500,000,000** lakini mpaka Kamati inatembelea mradi huo hakuna fedha iliyokuwa imetolewa.

Ni rai ya Kamati kuwa Serikali ihakikishe inatoa fedha kwa wakati ili kukamilisha mradi huu ambao kwa kiasi kikubwa utasaidia kuboresha mazingira ya malazi kwa wanafunzi.

SEHEMU YA TATU

3.0 MATOKEO YA UCHAMBUZI NA TATHMINI YA UTEKELEZAJI WA BAJETI KWA MWAKA WA FEDHA 2023/2024

3.1 Ufafanuzi wa Jumla

Mheshimiwa Spika, matokeo ya uchambuzi wa Taarifa za Utekelezaji wa Bajeti na Makadirio ya Mapato na Matumizi yanaweka msingi wa ushauri wa Kamati kuhusu Hoja hii ya Wizara ya Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wanawake na Makundi Maalum. Uchambuzi wa Kamati ulijielekeza kwa katika mambo mahsusi manne yafuatayo;-

- (a) Makusanyo ya maduhuli;
- (b) Mwenendo wa Upatikanaji wa fedha za Bajeti ya kawaida;
- (c) Taarifa ya Utekelezaji wa Miradi ya Maendeleo; na
- (d) Uzingatiaji wa Ushauri wa Kamati Bungeni.

3.2 Uchambuzi wa Makusanyo ya Maduhuli.

Mheshimiwa Spika, Katika Mwaka wa Fedha 2023/2024, Wizara ya Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wanawake na Makundi Maalum ililenga kukusanya maduhuli ya jumla ya **Shilingi. 8,500,000,000** kutoka vyanzo mbalimbali

kama vile Ada za Vyuo vya Maendeleo ya Jamii **Shilingi 6,204,497,000**, uuzaji wa Mitaala ya vyuo vya Maendeleo ya Jamii **Shilingi 40,000,000**; Ada ya Malazi kwa wanafunzi wa vyuo vya maendeleo ya jamii **Shilingi 600,000,000** usajili na ada za mwaka za NGOs **Shilingi 638,500,000**, Ada ya usajili wa Wafanyabiashara Ndogondogo **Shilingi 1,000,000,000**, Mauzo ya Nyaraka za Tenda **Shilingi 2,003,000** na uuzaji wa Mitaala ya Taasisi za Ustawi wa Jamii **Shilingi 15,000,000**, Mauzo ya nyaraka za Tenda na Mapato mengineyo **Shilingi 2,003,000**.

Mheshimiwa Spika, Hadi kufikia Februari 2024, Wizara imefanikiwa kukusanya **Shilingi 2,729,931,363**; sawa na **asilimia 32.12** ya makusanyo yaliyokusudiwa. Makusanyo hayo yapo katika mchanganuo ufuatao: - ada za Vyuo vya Maendeleo ya Jamii **Shilingi 2,202,745,778** sawa na **asilimia 35.50**, Uuzaji wa Mitaala ya vyuo vya Maendeleo ya Jamii **Shilingi 48,500,000** sawa na **asilimia 121.25**, Ada ya malazi kwa wanafunzi wa Vyuo vya Maendeleo ya Jamii, **Shilingi 166,031,239** sawa na **asilimia 27.67**, Usajili na ada za mwaka za NGOs **Shilingi 302,504,348** sawa na **asilimia 47.38**, Ada ya Usajili wa wafanyabiashara ndogondogo **Shilingi 1,800,000** sawa na **asilimia 0.18**, uuzaji wa Mitaala ya Taasisi za Ustawi wa Jamii **Shilingi 7,500,000** sawa na **asilimia 50.00**, Mauzo ya Nyaraka za Tenda na mapato

mengine **Shilingi 850,000** sawa na **asilimia 42.44**
Mchanganuo wa makusanyo hayo unaonekana katika
Jedwali Na. 1. na Chati Na.1

**Jedwali Na. 1: Makadirio na Makusanyo halisi katika Mwaka wa
Fedha 2022/2023**

MAELEZO	MAKADIRIO	MAKUSANYO	ASILIMIA]
Ada za vyuo vya Maendeleo ya Jamii	6,204,497,000	2,202,745,778	35.50
Uuzaji wa Mitaala ya Maendeleo ya Jamii	40,000,000	48,500,000	121.25
Ada za Malazi ya Wanafunzi wa vyuo vya Maendeleo	600,000,000	166,031,239	27.67
Usajili na Ada za Mwaka za NGOs	638,500,000	302,504,348	47.38
Uuzaji wa Mitaala vya Vyuo vya Ustawi	15,000,000	7,500,000	50.0
Ada ya usajili wa Wafanyabiashara Ndogondogo	1,000,000,000	1,800,00	0.18
Mapato mengineyo/ Mauzo ya Nyaraka za Tenda	2,003,000	850,000	42.44
JUMLA	8,500,000,000	2,729,931,363	32.12

Chanzo: Randama ya Wizara 2023/24

Chati Na. 1: Makadirio na Makusanyo halisi katika Mwaka wa Fedha 2022/2023

Chanzo: Randama ya Wizara 2023/24

Mheshimiwa Spika, katika mchanganuo huo, Kamati imebaini mambo yafuatayo: -

- (a) Uchambuzi wa mwenendo wa ukusanyaji wa maduhuli unaonesha kuwa jumla ya **Shilingi 2,729,931,363.00** sawa na **asilimia 32.12** ya makusanyo yote ya Wizara hii yalikusanywa katika kipindi hicho.
- (b) Hadi kufikia Mwezi Februari, 2024 Wizara hii imekusanya **asilimia 32.12** tu ya lengo; ingawa kwa kipindi hicho ilitarajiwa angalau iwe imefikia asilimia 65 ya lengo.

Mheshimiwa Spika, Kamati imebaini kuwa kwa miaka miwili mfululizo Wizara hii imekuwa ikikusanya maduhuli chini ya matajario, mathalani katika Mwaka wa Fedha 2022/2023 hadi kufikia Februari ilikuwa imekusanya kwa **asilimia 32** tu halikadhalika katika Mwaka wa fedha 2023/2024 imekusanya **asilimia 32.12** tu. kwa uchambuzi huo, Kamati ina maoni kuwa, makusanyo haya hafifu kwa miaka miwili mfululizo, yanaweza kutafsiriwa kwamba au malengo ya ukusanyaji yaliyowekwa hayakuwa halisi; au jitihada za ukusanyaji zilikuwa hafifu, au vyanzo vya maduhuli vilivyoanishwa havikuwa vya uhakika. Ni rai ya Kamati kuwa Serikali ipange bajeti yake kwa kuzingatia uhalisia wa vyanzo vya mapato ili viweze kuakisi makusanyo hayo.

3.3 Uchambuzi wa Matumizi ya Kawaida.

Mheshimiwa Spika, kwa Mwaka wa Fedha 2023/2024, Wizara iliidhinishiwa jumla ya **Shilingi 43,664,963,000** kwa matumizi ya kawaida. Kati ya Fedha hizo **Shilingi 26,577,510,000** ni kwa ajili ya matumizi mengineyo, na **Shilingi 17,087,453,000** kwaajili ya mishahara.

Mheshimiwa Spika, hadi kufikia Februari, 2024 Wizara ilipokea kiasi cha **Shilingi 24,310,052,212.97** sawa na **asilimia 55.67** ya fedha iliyoidhinishwa kwa ajili ya

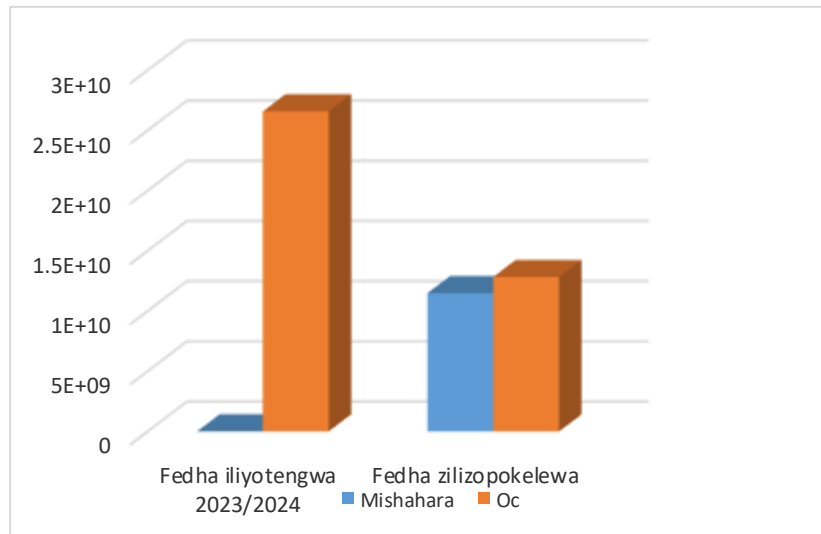
Matumizi ya Kawaida, ambapo **Shilingi 11,484,526,560.00** sawa na **asilimia 67.21** ni fedha kwa ajili ya Mishahara na **Shilingi 12,825,525,648.97** sawa na **asilimia 48.26** ni fedha za Matumizi Mengineyo (OC). Mchanganuo wa fedha hizo ni kama inavyoonekana katika **Jedwali Na. 2. Na Grafu Na.1**

Jedwali Na. 2: Mapokezi ya Fedha ya Kawaida 2023/2024

MAPOKEZI YA FEDHA MATUMIZI YA KAWAIDA 2023/2024			
Matumizi	Fedha iliyotengwa 2023/2024	Fedha zilizopokelewa	Asilimia ya mapokezi
Mishahara	17,087,453,00	11,484,526,560.00	67.2
Oc	26,577,510,000	12,825,525,648.97	48.26
Jumla	43,664,963,000	24,310,052,212.97	55.67

Chanzo: Randama ya Wizara 2023/2024

Grafu Na. 1: Mapokezi ya Fedha za Matumizi ya Kawaida 2024/2024

Chanzo: Randama ya Wizara 2023/2024

Spika, kutokana na uchambuzi huo, Kamati imebaini kuwa mtiririko wa fedha kwaajili ya mishahara na matumizi mengineyo ya Wizara pamoja na Taasisi zake ni wa kuridhisha kwani imepokea **asilimia 55.67** ya fedha iliyoidhinishwa, ambayo kwa kiasi imeweza kuisaidia Wizara kufanya shughuli iliyokusudiwa.

3.4 Tathmini ya Utekelezaji wa Miradi ya Maendeleo

Mheshimiwa Spika, kwa Mwaka wa Fedha 2023/2024 Wizara ilitengewa jumla ya **Shilingi 30,558,230,000** kwa ajili ya utekelezaji wa Miradi mbalimbali ya Maendeleo. Kati ya fedha hizo, **Shilingi 26,800,000,000** ni fedha za ndani na **Shilingi 3,758,230,000** ni fedha za nje.

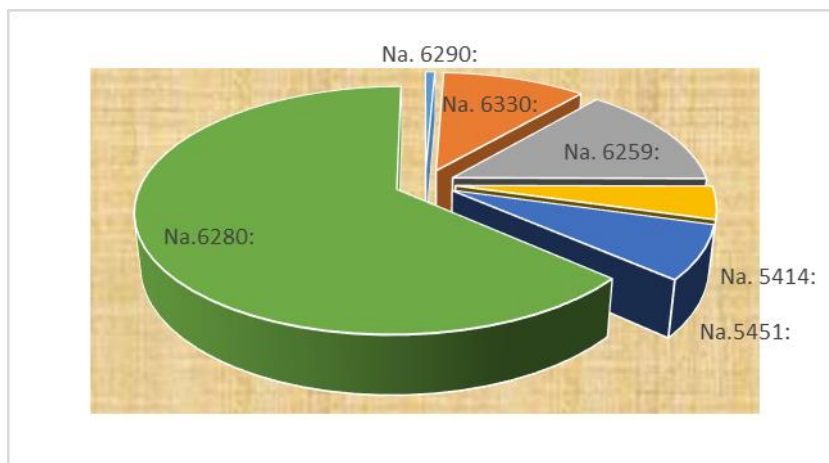
Hadi kufikia Februari 2024 Wizara ilikuwa imepokea kiasi cha **Shilingi 4,449,880,000** sawa na **asilimia 14.56** Kati ya fedha hizo **Shilingi 4,383,800,000** ni fedha za ndani na **Shilingi 66,080,000** ni fedha za Nje. Mchanganuo wa fedha hizo umeainishwa katika **Jedwali Na. 3** na **Chati Na. 2**

**Jedwali Na. 3: Miradi ya Maendeleo iliyotengewa Fedha
2023/2024**

MIRADI YA MAENDELEO ILIYOTENGEWA FEDHA 2023/2024				
Namba na jina la mradi	Bajeti iliyotengwa 2023/2024		Mapokezi ya fedha hadi kufikia Februari 2024	
	Fedha za ndani	Fedha za nje	Fedha za ndani	Fedha za nje
Na. 6290: <i>Kuprogramu Mfumo wa Kompyuta na kuchakata Data</i>	200,000,000	0	0	0
Na. 6330: Ukarabati wa Vyu vya Maendeleo ya Jamii	3,100,000,000	0	2,000,000,000	0.
Na. 6259: Mpango wa Rasilimali kwa Program za Jinsia	4,000,000,000	0	1,983,800,000	0
Na. 5414: Uhai na Maendeleo ya Mtoto	0	1,253,236,169	0	66,080,000
Na.5451: Kuwezesha Huduma za Ustawi wa Jamii	1,000,000,000	1,047,000,000	400,000,000	0
Na.6280: Uratibu wa Makundi Maalumu	18,500,000,000	0	0	0
Jumla Kuu	26,800,000,000	3,758,230,000	4,383,800,000	66,080,000

Chanzo. Randama ya Wizara 2023/2024

Chati Na. 2: Miradi ya Maendeleo iliyo tengewa fedha 2023/2024

Chanzo. Randama ya Wizara 2023/2024

Mheshimiwa Spika, katika uchambuzi uliofanywa na Kamati umebaini mambo mbalimbali kuhusu utekelezaji wa bajeti ya Maendeleo kama ifuatavyo;

- (a) Kwa jumla mapokezi ya fedha za nje yapo chini ya kiwango kilichopangwa kupokelewa ambapo ilipokelewa **asilimia 1.75** tu ya makadirio jambo lililoathiri utekelezaji wa miradi hiyo.
- (b) Mapokezi ya fedha za ndani si ya kuridhisha ambapo Wizara imepokea **asilimia 16.35** tu ya makadirio jambo ambalo limesababisha Wizara kushindwa kutekeleza majukumu yaliyopangwa.

Mheshimiwa Spika, Aidha katika uchambuzi wake Kamati ilibaini kuwa kulikuwa na kiasi cha **Shilingi 18,500,000,000** kilichoidhinishwa kwa ajili ya uratibu wa shughuli za Wafanyabiashara Ndogondogo

ikiwemo kuwapatia mikopo itakayowawezesha kufanya shughuli zao kwa ustadi, hata hivyo hadi kufikia Februari 2024 Wizara haikuwa imepokea kiasi hicho cha fedha.

Mheshimiwa Spika, katika uchambuzi wake, Kamati imebaini kuwa katika kipindi cha miaka miwili mfululizo hakuna fedha iliyotolewa kwa ajili ya mikopo ya masharti nafuu kwa wafanyabiashara ndogondogo jambo linalokwamisha juhudi za kuwawezesha Wafanyabiashara hao kujikwamua kiuchumi.

Mheshimiwa Spika, mwenendo wa mapokezi wa fedha za nje za kutekeleza miradi ya maendeleo uko chini ukilinganisha na fedha za ndani. Hivyo, Kamati inaishauri Serikali kutoa kwa wakati fedha za utekelezaji wa miradi ya maendeleo kwa kutumia fedha za ndani kwakuwa mwenendo wa upatikanaji wa fedha za nje ni wa kusuasua.

3.5 Utekelezaji wa Maoni, Ushauri na Mapendekezo ya Kamati

Mheshimiwa Spika, wakati wa uchambuzi wa Bajeti ya Wizara hii kwa Mwaka wa Fedha 2023/2024, Kamati ilitoa maoni, ushauri na mapendekezo mbalimbali ili

kuboresha utekelezaji wa Bajeti ya Wizara hii. Naomba kulitaarifu Bunge lako tukufu kwamba kwa sehemu kubwa Serikali imezingatia maoni na ushauri uliotolewa na Kamati. Hata hivyo, kuna baadhi ya maeneo ambayo hayakuzingatiwa kama ilivyotarajiwa na Kamati, maeneo hayo ni pamoja na Uhaba wa Watumishi wa Ustawi na Maendeleo ya Jamii hususani kada ya Ustawi wa Jamii, uhaba wa nyumba za watumishi na uchakavu wa miundombinu katika Taasisi na Vyuvo vya Maendeleo ya Jamii. Kamati inaendelea kusesitiza tena masuala hayo kwenye taarifa hii.

SEHEMU YA NNE

4.0 UCHAMBUZI WA MAKADIRIO YA MAPATO NA MATUMIZI KWA MWAKA WA FEDHA 2024/2025

4.1 Maduhuli

Mheshimiwa Spika, katika Mwaka wa Fedha 2024/2025 Wizara inaomba kuidhinishiwa kukusanya jumla ya **Shilingi 7,040,129,000** ikilinganishwa na **Shilingi 8,500,000,000** katika Mwaka wa Fedha 2023/2024. Kuna punguzo la **Shilingi 1,459,871,000** sawa na **asilimia 17.17** ukilinganisha na makadirio ya makusanyo ya maduhuli kwa mwaka unaoisha. Fedha hizi zinatarajiwa kukusanywa kutoka vyanzo mbalimbali ambavyo ni pamoja na: Ada za Vyuo vya Maendeleo ya Jamii **Shilingi 4,641,029,000**, uuzaji wa Mitaala ya vyuo vya Maendeleo ya Jamii **Shilingi 40,000,000**; Ada ya Malazi kwa wanafunzi wa Vyuo vya Maendeleo ya Jamii **Shilingi 551,600,000** usajili na ada za mwaka za NGOs **Shilingi 640,000,000**, ada za usajili wa Wafanyabiashara Ndogondogo **Shilingi 1,000,000,000**, uuzaji wa Mitaala ya Taasisi za Ustawi wa Jamii **Shilingi 7,500,000**, ada za mwaka za vituo vya kulelea watoto **160,000,000**. Mchanganuo wa lengo la kukusanya kwa Fungu 53 unaonekana katika **Jedwali Na.4** na **Chatii Na. 3** hapa chini.

Jedwali Na. 4: Ulinganisho wa Makusanyo ya Maduhuli

CHANZO	2023/2024 (Tsh.)	2024/2025 (Tsh.)	Nyongeza/ Pungufu (Tsh.)	Nyonge za/ Pungufu (%)
Ada za vyuo vya Maendeleo ya Jamii	7,084,497,000	4,641,029,000	-2,443,468,000	-52.6
Uuzaji wa Mitaala ya Maendeleo ya Jamii	40,000,000	40,000,000	0	0
Ada ya Malazi kwa Wanafunzi wa Vyuo vya Maendeleo ya Jamii	720,000,000	551,600,000	-168,400,000	-30.5
Usajili wa ada za mwaka za NGOs	638,500,000	640,000,000	1,500,000	0.23
Uuzaji wa Mitaala ya vyuo vya Ustawi	15,000,000	7,500,000	-750,000	-50
Ada za usajili wa Wafanyabiashara ndogondogo	1,000,000,000	1,000,000,000	0	0
Jumla	8,500,000,000	7,040,129,000	-1,459,871,000	-20.73

Chanzo. Randama ya Wizara 2023/2024

Chati Na. 3: Ulinganisho wa Makusanyo ya Maduhuli

Chanzo. Randama ya Wizara 2023/2024

Mheshimiwa Spika, kutokana na uchambuzi huo, Kamati imebaini kuwa, makadirio ya makusanyo kwa mwaka wa fedha 2024/2025 yamepungua kwa **Shilingi 1,459,871,000** sawa na punguzo la **asilimia 20**.

Mheshimiwa Spika, Kamati imebaini kuwa takwimu za miaka mitatu ya nyuma 2020/2021-2022/2023 Wizara imekusanya wastani wa asilimia 69 ya mapato iikilinganishwa na makadirio hivyo Wizara imepunguza makadirio ya mapato kwa mwaka 2024/2025 ili kuendana na uhalisia. Kamati inaipongeza Wizara kwa kufuata ushauri wa Kamati kuwa Makadirio ya makusanyo yaendane na uhalisia wa vyanzo vya

mapato. Hata hivyo kwa kuwa mapato ya wizara yanategemea ada na malipo ya malazi katika Vyuo vya Maendeleo ya Jamii na Taasisi za Ustawi wa Jamii ni ushauri wa Kamati kuwa Wizara iendelee kuboresha na kuongeza miundombinu ili iweze kudahili wanafunzi wengi zaidi.

4.2 Uchambuzi wa Matumizi ya Kawaida

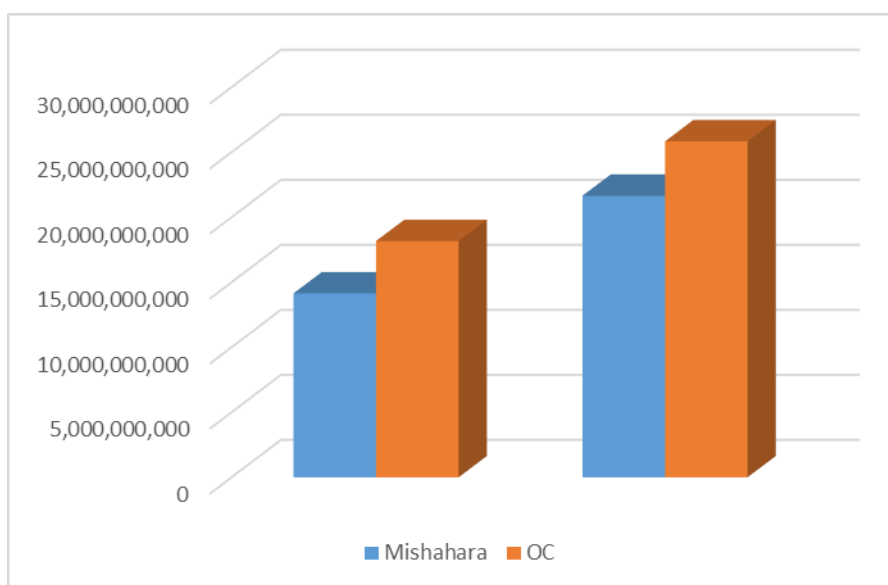
Mheshimiwa Spika, katika Mwaka wa Fedha 2024/2025, Wizara ya Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wanawake na Makundi Maalumu inaomba kuidhinishiwa na Bunge lako Tukufu jumla ya **Shilingi 47,487,079,000** ikiwa ni Fedha za Matumizi ya Kawaida. Kati ya fedha hizo, **Shilingi 25,836,653,000** ni matumizi mengineyo na kiasi cha **Shilingi 21,650,426,000** ni fedha za Mishahara. Kiasi hicho ni ongezeko la **Shilingi 3,826,116,000** sawa na **asilimia 8.76** ikilinganishwa na bajeti kwa mwaka wa fedha 2023/2024. Mchanganuo huo upo katika **Jedwali Na. 5.** na **Grafu Na. 2**

**Jedwali Na. 5: Ulinganisho wa Bajeti kwa Mwaka wa Fedha
2023/2024 na 2024/2025**

+ULINGANISHO WA BAJETI FUNGU 53 KWA MWAKA WA FEDHA 2023/2024 NA 2024/2025				
Matumizi	2023/2024 (tsh.)	2024/2025 (tsh.)	Ongezeko/ pungufu (tsh.)	Ongezeko/ pungufu (%.)
Mishahara	14,141,924,000	21,650,426,000	4,566,973,000	26.7
OC	18,169,057,000	25,836,653,000	-740,857,000	-2.8
Jumla	32,310,981,000	47,487,079,000	3,826,116,000	8.76

Chanzo. Randama ya Wizara 2024/2025

**Grafu Na. 2: Ulinganisho wa Bajeti kwa Mwaka wa Fedha
2023/2024 na 2024/2025**

Chanzo. Randama ya Wizara 2024/2025

Mheshimiwa Spika, Bajeti ya Matumizi ya Kawaida katika Mwaka wa Fedha 2024/2025 imeongezeka kwa **asilimia 8.76** ukilinganisha na Mwaka wa Fedha unaoisha ambapo bajeti ya Matumizi ya kawaida ilikuwa **Shilingi 43,664,963,000** Kamati imebaini kwamba, moja ya sababu ya ongezeko hili ni maoni ya Kamati kwamba Serikali iongeze bajeti katika Wizara hii ili iweze kutekeleza majukumu yake kwa ufanisi.

Hata hivyo, Kamati imebaini kuwa fedha za Matumizi mengineyo (OC) imeshuka kwa **asilimia 2.8** ni rai ya Kamati kuwa Serikali ione umhimu wa kuiongezea bajeti Wizara hii ili iweze kutekeleza majukumu yake kwa ufanisi kutokana na ukweli kuwa punguzo hilo litapunguza ufaninii kutokana na ukweli kwamba bei ya bidhaa na huduma zimepanda.

4.3 Uchambuzi wa Makadirio ya Matumizi kwaajili ya Miradi ya Maendeleo.

Mheshimiwa Spika, katika Mwaka wa Fedha 2024/2025 Wizara, imetengewa jumla ya **Shilingi 20,418,180,000** kwa ajili ya Utekelezaji wa Miradi ya Maendeleo. Kati ya fedha hizo, **Shilingi 18,025,673,000** ni fedha za ndani, na **Shilingi 2,392,507,000** ni fedha za nje.

Mheshimiwa Spika, Bajeti ya Maendeleo katika Mwaka wa Fedha 2024/2025 imepungua kwa takribani **Shilingi**

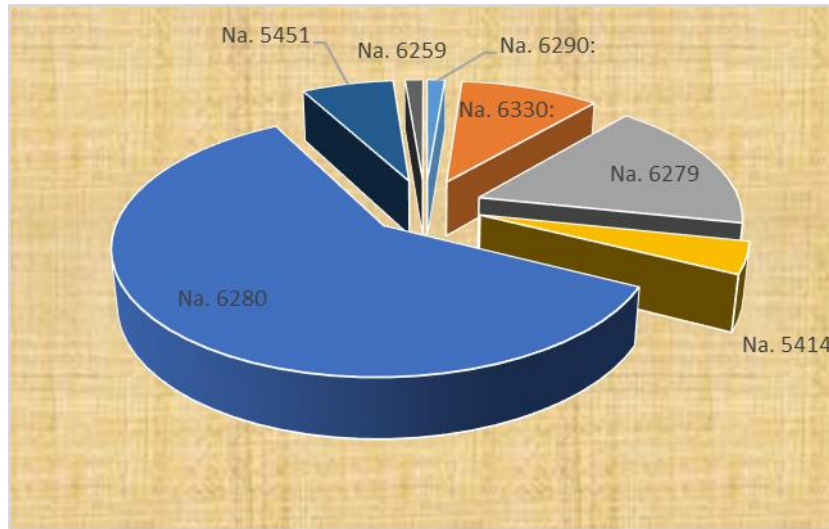
10,140,050,000 sawa na **asilimia 49.66** ukilinganisha na bajeti ya Mwaka wa Fedha unaoisha kama ilivyochanganuliwa katika **Jedwali Na. 6**.

Jedwali Na. 6: Ulinganisho wa Bajeti ya Fedha za Maendeleo kwa Mwaka wa Fedha 2023/2024 na 2024/2025

ULINGANISHO WA FEDHA ZA MIRADI YA MAENDELEO ILIYOTENGEWA FEDHA 2023/2024 NA 2024/2025				
Namba na jina la mradi	Makadirio kwa mwaka 2023/2024		Makadirio kwa mwaka 2024/2025	
	Fedha za Ndani	Fedha za Nje	Fedha za Ndani	Fedha za Nje
Na. 6290: Kuprogramu Mfumo wa Kompyuta na kuchakata Data	200,000,000	200,000,000	150,000,000	0
Na. 6330: Ukarabati wa Vyu vya Maendeleo ya Jamii	3,100,000,000	0.00	2,000,000,000	0
Na. 6279 Kuwezesha Wanawake kiuchumi na kupinga ukatili wa Kijinsia.	4,000,000,000	1,257,993,831	3,200,000,000	0
Na. 5414 Utekelezaji wa Afua za kumlinda na kumuendeleza Mtoto.	0	1,253,236,169	0	1,977,597,000
Na. 6280 Uwezeshaji Mfuko wa Wafanyabiashara NdogoNdogo	18,500,000,000	0	10,500,000,000	0
Na. 5451 Uwezeshaji Huduma za Ustawi wa Jamii.	1,000,000,000	1,047,000,000	1,000,000,000	414,910,000
Na. 6259 Ufuatiliaji na Tathmini ya utekelezaji wa Shughuli za wizara	200,000,000	200,000,000	1,175,673,000	0
Jumla Kuu	26,800,000,000	3,758,230,000	18,025,673,000	2,392,507,000

Chanzo. Randama ya Wizara 2023/2024

Chati Na. 4: Ulinganisho wa Bajeti ya Fedha za Maendeleo kwa Mwaka wa Fedha 2023/2024 na 2024/2025

Chanzo. Randama ya Wizara 2023/2024

Mheshimiwa Spika, Katika uchambuzi wake, Kamati imebaini yafuatayo; -

- (a) Bajeti ya Maendeleo katika Mwaka wa Fedha 2024/2025 imepungua kwa takribani **Shilingi 10,140,050,000** sawa na **asilimia 49.66** ukilinganisha na bajeti ya Mwaka wa Fedha unaoisha. Punguzo hilo limetokana na kupungua kwa fedha za uratibu wa Wafanyabiashara Ndogondogo kutoka **Shilingi 18,500,000,000** mwaka wa Fedha 2023/2024 hadi **Shilingi 10,500,000,000** kwa Mwaka wa Fedha 2024/2025. Kamati inaona kuwa kupungua kwa fedha hizi kutaathiri nia njema ya Serikali ya kuwainua Wafanyabiashara Ndogondogo.

(b) Bajeti ya Fedha ya Nje imepungua kwa **asilimia 57**, ambapo kwa Mwaka 2023/2024 ilitengwa kiasi cha **Shilingi 3,758,230,000**.na katika Mwaka wa Fedha 2024/2025 imetengwa kiasi cha **Shilingi 2,392,507,000**.

Mheshimiwa Spika, Kamati inatoa rai kwa Serikali kutotegemea fedha kutoka Nje kwenye miradi ya maendeleo kwani fedha hizo hazina uhakika wa kupatikana na hivyo kuathiri utekelezaji wa miradi.

SEHEMU YA TANO

5.0 MAONI NA USHAURI WA KAMATI

5.1 Maoni na Ushauri wa Jumla

Mheshimiwa Spika, katika majadiliano yake na Wizara kuhusu Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Wizara ya Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wanawake na makundi Maalum kwa Mwaka wa fedha 2023/2024, Kamati inatoa maoni, ushauri na Mapendekezo kama ifuatavyo: -

- i) Kutokana na Wizara ya Maendeleo ya Jamii, Jinsia Wanawake na Makundi Maalumu kuwa ni Wizara Mtambuka hivyo kupelekea uhitaji wa rasilimali fedha kuwa mkubwa. Kamati inasikitishwa na kupuguzwa kwa Bajeti katika Wizara hii kutoka **Shilingi 74,223,193,000** kwa Mwaka wa Fedha 2023/2024 hadi **Shilingi 67,905,259,000** katika Mwaka wa Fedha 2024/2025 sawa na punguzo la **asilimia 9.3**. Kamati inaishauri Serikali kuiongezea Bajeti Wizara hii ili iweze kutimiza majukumu yake kwa ufanisi. Aidha Wizara iandae maandiko na kuwasilisha kwa wadau ili kusaidia kuongeza Bajeti ya kuwawezesha kutekeleza Afua mbalimbali.
- ii) Kamati imebaini kuwa takwimu za miaka mitatu kutoka 2020/2021 hadi 2022/2023 zinaonyesha

kuwa Wizara imekusanya wastani wa **asilimia 69** ya mapato ikilinganishwa na makadirio. Hali hiyo imetokana na kupungua kwa wanafunzi wanaodahiliwa katika Vyuho vya Maendeleo ya Jamii na Taasisi za Ustawi wa Jamii. Kamati inaishauri Wizara iweke mikakati madhubuti ya kuvitangaza Vyuho vyake ili kusajili wanafunzi wengi zaidi sambamba na kuongeza miundombinu.

iii) Kamati imebaini kuwa moja ya changamoto kubwa katika Wizara hii ni uhaba wa watumishi na vitendea kazi. Upungufu wa Maafisa Maendeleo ya Jamii ni **asilimia 56.7** na Maafisa Ustawi wa Jamii ni **asilimia 95.3** katika ngazi mbalimbali hali inayopelekea Wizara kushindwa kusimamia masuala mbalimbali ya kijamii. Kamati inaendelea kushauri Wizara kwa kushirikiana na Ofisi ya Rais, Menejimenti ya Utumishi wa Umma na Utawala Bora iandae mkakati wa kuajiri Maafisa hao muhimu ili waweze kutatua changamoto mbalimbali za jamii kama vile huduma za unasihi na ustawi wa jamii.

iv) Kutopatikana kwa wakati kwa fedha zilizoidhinishwa na Bunge kwa ajili ya miradi ya maendeleo kuna sababisha utekelezaji wa miradi hiyo kusuasua, na

mingine kutokutekeleza kabisa. Mathalani katika Mwaka wa fedha 2023/2024 Fedha za maendeleo zimetolewa kwa **asilimia 14.56** tu. Kamati inashauri Serikali kuona umuhimu wa kutoa fedha za miradi ya maendeleo kwa wakati na kwa kiwango kilichokusudiwa ili kukidhi matarajio. Aidha Serikali ijielekeze zaidi kwenye kutumia vyanzo vya ndani vya mapato katika kutekeleza miradi ya maendeleo kutokana na uzoefu kuwa upatikanaji wa fedha za nje ni wa kusuasua;

- v) Ustawi wa Wazee ni jambo lililopewa kipaumbele kwenye **Ilani ya Uchaguzi ya CCM ya mwaka 2020-2025** kwenye **Ibara ya 91** ambayo imefafanua umuhimu wa kuimarisha utoaji wa huduma za Ustawi wa Jamii kwa wazee, kukosekana kwa fedha za utekelezaji wa Miradi ya Ukarabati wa Makazi ya Wazee kunaathiri utekelezaji wa ilani ya chama kwa kiasi kikubwa na hivyo kushindwa kuwapa Wazee Haki zao za Msingi. Kamati inaishauri Serikali kutoa fedha zilizotengwa kwaajili ya Utekelezaji wa Miradi ya Ukarabati wa Makazi ya Wazee ili kuchochea Ustawi wa Wazee nchini. Halikadhalika Serikali ione umuhimu wa kutoa fedha kwa ajili ya kuweka nishati safi na salama ya kupikia katika makazi ya wazee.

- vi) Kutokutolewa kwa Fedha kwa ajili ya mikopo yenye mashari nafuu kwa Wafanyabiashara Ndogondogo kwa miaka miwili mfululizo kunaathiri juhudi za Serikali za kuwawezesha Wafanyabiashara hao kujikwamua kiuchumi. Aidha Kamati inaona kuwa kiasi cha riba cha asilimia saba (7%) ya mikopo kinachopendekezwa na Wizara ni kikubwa ukilinganisha na hali ya uchumi wa wafanyabiashara ndogondogo hali itakayopelekea wafanyabiashara wengi kushindwa kukopa. Kamati inaishauri Serikali kutoa fedha zilizoidhinishwa na Bunge kwa ajili ya mikopo nafuu kwa wafanyabiashara ndogondogo kabla ya Mwaka wa Fedha kuisha ili kuwawezesha kukuza mitaji yao na vilevile Serikali ifanye mapitio ya kiasi cha Riba ya Mikopo hiyo ili kuwawezesha wafanyabiashara wengi zaidi kukopa.
- vii) Kupunguza kwa fedha za Uratibu wa Wafanyabiashara Ndogondogo kutoka **Shilingi 18.500.000.000** hadi Shilingi **Shilingi 10,500,000,000** hakuendani na uhalisia uliopo wa uhitaji wa mikopo kwa Wafanyabiashara hao. Kamati inashauri kuwa Serikali iongeze Bajeti ili kuweza kuwanufaisha Wafanyabiashara wengi zaidi.

- viii) Kasi ndogo ya usajili wa kidigitali kwa Wafanyabiashara Ndogondogo kumetokana na wafanyabishara wengi kutokuwa na elimu juu ya uwepo wa usajili huo na manufaa yanayotokana na kujisajili. Kamati inaishauri Serikali kuanda mkakati wa kutoa elimu juu ya faida za kujisajili na manufaa yatokanayo na usajili huo.
- ix) Kutokuwepo kwa mikakati madhubuti ya uhamasishaji na kufuatilia ulipaji wa Ada za Mashirika yasiyo ya Kiserikali kunaathiri kwa kiasi kikubwa Makusanyo ya Mapato ya Serikali. Kamati inaishauri Serikali kuweka mikakati madhubuti ya ufuatiliaji na uhamashishaji wa mashirika yasisyo ya Kiserikali kulipa Ada ili kuongeza mapato ya Serikali.
- x) Kukosekana kwa hatimiliki kwa Maeneo yanayomilikiwa na Vituo vya Wazee na Watoto, Taasisi za Ustawi wa Jamii na Vyuvo vya Maendeleo ya Jamii kunapelekea maeneo hayo kuvamiwa na Wananchi. Kamati inaendelea kushauri uandaliwe mkakati maalum unaotekelezeka wa kupima na kupata Hati za maeneo yote ya Vyuvo na Vituo ambavyo havijapimwa.

xi) Wakati wa ziara Kamati ilibaini uwepo wa maeneo makubwa yanayomilikiwa na Taasisi, Vyuu na Vituo vilivyopo chini ya wizara hii ambayo kwa kiasi kikubwa hayajaendelezwa na hivyo kupekelea kukosa mapato kwa kutoyaendeleza. Kamati inashauri Serikali kuyaendeleza maeneo hayo kwa shughuli mbalimbali za kiuchumi kama vile Kilimo, Ufugaji ikiwa pamoja na kutafuta Wabia mbalimbali ili kujenga vitega uchumi kama vile Hostel, sehemu za biashara ili kuongeza mapato na kupunguza tatizo la upungufu wa miundombinu lililopo.

SEHEMU YA SITA

6.0 HITIMISHO

Mheshimiwa Spika, napenda kukushukuru kwa kunipa nafasi ya kuwasilisha taarifa hii. Aidha, napenda kuwashukuru Wajumbe wa Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Ustawi na Maendeleo ya Jamii ambao maoni, ushauri na ushirikiano wao umewezesha Kamati kutekeleza majukumu yake kwa ufanisi na hatimaye kukamilika kwa taarifa hii. Naomba majina yao yaingie kwenye kumbukumbu za kudumu za Bunge kama yalivyo wasilishwa katika taarifa hii; nayo ni kama ifuatavyo: -

1. Mhe.Fatma Hassan Toufiq, Mb. – **Mwenyekiti**
2. Mhe.Riziki Said Lulida, Mb. – **Makamu Mwenyekiti**
3. Mhe.Tamima Haji Abass, Mb.
4. Mhe.Neema Gerald Mwandabila, Mb.
5. Mhe.Tecla Mohammed Ungele, Mb.
6. Mhe.Kabula Enock Shitobela, Mb.
7. Mhe.Mohamed Abdulrahman Mwinyi, Mb.
8. Mhe.Katani Ahmadi Katani, Mb.
9. Mhe. Ahmed Ally Salum, Mb.
10. Mhe. Furaha Ntengo Matondo, Mb.
11. Mhe. Mariam Nassoro Kisangi, Mb.
12. Mhe. Athuman Almas Maige, Mb.
13. Mhe. Alli Hassan Omar King, Mb.

14. Mhe. Boniphace Mwita Getere, Mb.
15. Mhe. Sanya Juma Jafar, Mb.
16. Mhe. Shanif Mansoor Jamal, Mb.
17. Mhe. Michael Mwita Kembaki, Mb.
18. Mhe. Neema Kichiki Lugangira, Mb

Mheshimiwa Spika, kwa niaba ya Wajumbe wa Kamati naomba nichukue fursa hii kumpongeza Mhe. Dkt. Doroth Onesphoro Gwajima (Mb) Waziri wa Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wanawake na Makundi Maalum na Naibu Waziri Mhe. Mwanaidi Ali Khamis (Mb), Mb kwa kuwasilisha makadirio ya mapato na matumizi ya Ofisi yake kwa ufanisi ambapo hatua hii imeisaidia Kamati kufanya kazi yake kwa namna inayofaa.

Mheshimiwa Spika, naomba pia niwashukuru watendaji wote wa Wizara pamoja na taasisi zake kwa ushirikiano waliotoa kwa Kamati wakiongozwa na Katibu Mkuu Dkt. Seif Shekalaghe na Naibu Katibu Mkuu Amon Anastaz Mpanju.

Mheshimiwa Spika, mwisho lakini sio kwa umuhimu, napenda kuwashukuru Watumishi wote wa Bunge chini ya Uongozi wa Katibu wa Bunge Ndg. Nanelwa J. Mwihambi, ndc kwa kuiwezesha Kamati kutekeleza majukumu yake vyema na kuhakikisha shughuli zote za Kamati zinatekelezwa kikamilifu.

Mheshimiwa Spika, baada ya maelezo hayo, sasa naliomba Bunge lako tukufu likubali kuidhinisha Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Wizara ya Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wanawake na Makundi Maalum (Fungu 53) kwa Mwaka wa Fedha 2024/2025 kama yalivyowasilishwa na mtoa hoja.

Mheshimiwa Spika, naomba kuwasilisha na ninaunga mkono hoja.

Fatma Hassan Foufiq, Mb

**MWENYEKITI
KAMATI YA KUDUMU YA BUNGE YA
USTAWI NA MAENDELEO YA JAMII**

17 Mei, 2024